

Datum 2021-01-13
Diarienummer 1459/20

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer Ju2020/03934

Göteborgs Stads yttrande över remiss av promemorian En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål (Ds 2020:23)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till frågan om att polisen ges utökade möjligheter att eftersöka vapen och andra farliga föremål. Göteborgs Stad delar bilden av att det får en positiv effekt på ett brottsbekämpande perspektiv och ger polisen utökade möjligheter att förebygga och förhindra brott. Den utökade befogenheten att skydda barn genom ingripande har ett viktigt signalvärde.

I förslaget saknas beskrivningar av konsekvenser för kommuner och Göteborgs Stad vill därför se en djupare analys avseende barnrättsperspektiv, förslaget påverkan på socialtjänst, verktyg för att möta unga brottsoffer samt ekonomiska konsekvenser för kommuner. Det saknas helt en beskrivning av kommunen roll som hyresvärd och ägare till flerbostadshus så som stadens allmännyttiga bolag har som sina uppdrag. Framtidenkoncernen, som är Göteborgs Stads allmännytta, är en stor fastighetsägare, bland annat i stadens samtliga platser som finns med på polisens lista över utsatta områden. Framtidenkoncernen har en målbild som nås genom en strategi som slår fast att 2025 ska inget av bolagens bostadsområden i Göteborg finnas med på polisens lista.

Framtidenkoncernen önskar en tidig dialog för att vara förberedda vid husrannsakan, dels för att kunna bistå polisen. Del så kan bolagen samtidigt sätta in trygghetsvärdar som kan bistå med att besvara frågor och lugna samt omhänderta andra effekter som uppstår i samband med ett polisiärt tillslag. Framtidenkoncernen hade gärna sett att förslaget i promemorian även omfattade möjlighet för polisen att få genomsöka källarförråd. Erfarenheten är att detta är platser som används för att gömma vapen och andra farliga

föremål. Bedömningen från allmännyttan är att få sitt källarförråd genomsökt för att förebygga brott inte har lika stor påverkan på den personliga integriteten som att få sin bostad genomsökt.

Polisen ges genom förslaget ytterligare verktyg i sitt brottsbeivrande arbete vilket är bra. Framtidenkoncernen ser ett behov av att få ytterligare verktyg i sitt säkerhets och trygghetsarbete. Behovet finns att se över regelverk och lagstiftning för att stärka det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande hos samtliga offentliga aktörer. Målet bör vara att skapa förutsättningar för att samordnat agera utifrån respektives parts ansvarområde för att ges verktyg för att skapa trygghet i alla bostadsområden.

Barn som utnyttjas i kriminella syften är en grupp som inte har uppmärksamats i tillräcklig utsträckning. Utredningens förslag bidrar till att lyfta fram barn som brottsoffer och faran av att bli utnyttjade för kriminella syften. När polismyndigheten underrättar socialtjänsten är det viktigt att det tydligt framgår vad oron för barnet består av. Det krävs också en genomlysning över vilka insatser och metoder som är verkningsfulla för att stödja unga brottsoffer. En utveckling inom detta område är önskvärd. Det behöver utvärderas om det finns en möjlighet hos socialtjänsten att möta upp mot de signaler som polisen skickar rörande barn som utnyttjas i kriminella syften. Socialtjänstens verktyg behöver utvecklas, där både översyn av lagstiftning och metodmässig utveckling kan omfattas i ett sådant utvecklingsarbete. Utökade metoder för ingripande hos både socialtjänst och polis är en nödvändig utgångspunkt för att lyckas i förebyggande och stödjande arbete för barn i sådana situationer.

Det är viktigt att polisen ges tillräckliga verktyg för att bekämpa brott och skydda unga som utnyttjas och därmed är brottsoffer. Polisens utökade befogenheten kopplas till ingripande i form av husrannsakan, kroppsvisitation och beslag slår mot enskilda barn. Bedömningen är att utnyttjande av barn för kriminella syften är ett fenomen som är svårt att lösa på individbasis. Det behövs ett strukturerat samordnat agerande från polis och socialtjänst och andra samhällsaktörer för att komma åt detta samhällsproblem.

Den utökade befogenheten att skydda barn genom ingripande har ett viktigt signalvärde. Polisens nya befogenhet att ingripa mot barn bör dock följas upp och utvärderas för att se om förslaget når det tänkta syftet att bidra med avskräckande effekt och rimligt signalvärde i att skydda barn från att bli utnyttjade.

Behovet av en översyn av lagstiftning, regler, samverkansformer, metodutveckling och gemensamt förebyggande arbete och agerande utifrån respektives parts ansvarområde är nödvändigt. Det behövs en samlad översyn av regler och lagstiftningar i syftet att skapa en bredare palett att samordnat agera. Stöd behövs för att ytterligare stärka samverkan mellan myndighet, allmännyttan och polis i syfte att skydda barn att utnyttjas och boende för att utsättas för fara genom kriminella aktiviteter i bostadsområden.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade representanterna från V och MP som yttrande en skrivelse från den 11 januari 2021 (bilaga A).

Göteborg den 13 januari 2021
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande angående – Remiss från Justitiedepartementet - promemorian En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål (Ds2020:23)

Yttrandet

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt Initiativ instämmer i merparten av de synpunkter som lämnas i Göteborgs Stads yttrande, men har vissa farhågor gällande utformningen och implementeringen av förslagen om tvångsmedel så som husrannsakan, kroppsvisitation och beslag särskilt avseende barn under 15 år.

Promemorian menar att förslagen gällande möjligheter att exempelvis kroppsvisitera barn under 15 år har ett snävt tillämpningsområde, som motverkar godtycklig tillämpning. Samtidigt uttrycks det i promemorian att uttrycket ”utnyttjas av annan i brottslig verksamhet bör ges en bred tillämpning”, att regleringen ska vara generell, och att det ”bör vara möjligt att företa husrannsakan, beslag, och kroppsvisitation oavsett brottstyp.”. Detta anser vi inte vara ett snävt tillämpningsområde, det lämnar tvärtom stort utrymme för tolkningar och risk för att barn utsätts för ingående tvångsmedel med oklara effekter på barnets fortsatta involvering i eventuell kriminell aktivitet. I de fall barn är involverade i allvarliga brott, kan gråzonen mellan om barnet med avsikt deltagit eller ej vara svårbedömd. Att ha olika lagstiftning och verktyg beroende på om barnet självt är misstänkt för brott eller utnyttjas av annan, kan leda till svårigheter att verkställa rätt insats vid rätt tillfälle.

Det är mycket viktigt att skydda barn från kriminalitet och att avskräcka att minderåriga utnyttjas för kriminell aktivitet. Förfarandet vid ingripanden måste ta de särskilda hänsyn som ska tas till barn under 15 år. Förslagen bör ta stor hänsyn till hur samverkan mellan polis och socialtjänst kan utvecklas för att komma åt att barn utnyttjas för kriminell verksamhet. Dessa barn är ofta brottsoffer eller vittnen och bör bemötas med särskild kompetens inom dessa områden, med personal som har erfarenhet av att arbeta med barn.

Gällande husrannsakan i flerbostadshus vill vi precis som Göteborgs allmännyttiga bolag Framtiden understryka vikten av dialog och samarbete med fastighetsägare. Oavsett om det är en kommunal eller privat ägare behöver de föreslagna insatserna i och nära människors hem ske under ordnade former i samarbete med personal från polis, kommun eller fastighetsägare för att inte skapa ytterligare otrygghet. Detta är särskilt för barn som kan bevittna händelserna. De föreslagna tvångsmedlen måste följas av åtgärder som skapar tillit mellan människorna och myndigheterna.